

Podnět k vedení pohovorů u JPZ

Vloni i v předchozích letech jsme upozorňovali na to, že střední školy u pohovorů, které mají nahradit didaktický test (dle § 20 ŠZ a v současné době také dle opatření obecné povahy), nepostupují jednotně (tedy nevychází z metodického doporučení) a není tím zajištěn rovný přístup ke vzdělávání.

Ne ojediněle se stane, že uchazeč je na jedné škole při pohovoru neúspěšný, zatímco na druhé, mnohdy i prestižnější škole, je přijat ke studiu. Jelikož je pohovor zcela v kompetenci ředitele školy, otevírá se tím prostor pro nerovné zacházení (z důvodu přeplněnosti škol, negativnímu postoji k cizincům, apod.)

Na základě podnětu z loňského roku nám MŠMT, konkrétně pan ředitel Bannert přislíbil, že se budou pohovory monitorovat a budou dostupná data, ze kterých bude praxe škol patrnější. Naším společným cílem mělo být zjistit, jaká je úspěšnost uchazečů a identifikovat školy, kde jsou vysoké počty u pohovorů neúspěšných a tudíž nepřijatých uchazečů z ciziny a zaměřit na ně pozornost. Podle informací CERMAT ale takovéto informace k dispozici nejsou, dostupné jsou pouze informace o úspěšnosti u přijímacího řízení (zda byl uchazeč ne-přijat), z těchto dat ale nelze zjistit důvod nepřijetí. Proč se konkrétní data z pohovorů nakonec nesbírala?

Data, která máme k dispozici, nejsme schopni v tuto chvíli analyzovat a nebudeme je proto zveřejňovat, protože proměnných k analýze je více a nechceme poškodit školy, které k nepřijetí měly objektivní důvody. Přesto si myslíme, že data by se dosbírat měla a školy, které cizince diskriminovaly, by měly dostat zpětnou vazbu a ideálně také závaznou metodickou podporu.

I na základě hrubého posouzení dat, která k dispozici jsou, je na první pohled u konkrétních škol patrné, že cizince nepřijímají. Bohužel se potvrzují individuální podněty našich klientů týkající se těchto konkrétních škol, které monitorujeme i ve spolupráci s ostatními organizacemi.

S čím se naši klienti setkali:

- **způsob vedení pohovoru se lišil** škola od školy, dojmy a úspěšnost uchazečů byly tedy velmi různé,
- vedení pohovorů **nebylo vždy v souladu s kritérii** zveřejněnými na webu,
- v mnoha případech **pohovory obsahovaly písemné části**, včetně diktátů, rozborů apod. ačkoliv to nebylo předem známo,
- na školách se **ověřovalo porozumění složitým textům či odborným pojmům**,
- studenti sdíleli **nepříjemné pocity při setkání s předsudečným či nevhodným chováním** (posměch, nevhodné poznámky k motivaci, důvodu studia, pobytu v ČR, apod.).

V tuto chvíli máme dodatečné informace od CERMATu, ze kterých jsme chtěli alespoň identifikovat školy, které mají nepřijaté uchazeče z ciziny (kteří si žádali o odpuštění testu dle §20, odst. 4 ŠZ a dle Lex Ukrajina) v porovnání s celkovou úspěšností všech uchazečů - jsme schopni identifikovat výrazné

trendy (viz výše). Abychom měli o situaci jasněji, bylo by vhodné následně tyto školy oslovit s dosebráním informací o tom, zda uchazeč pohovor konal a s jakým výsledkem (uspěl/neuspěl), zda byli uchazeči nepřijati na základě pohovoru, nebo kvůli redukovanému hodnocení.

Pro získání těchto dat považujeme za nezbytné provést dodatečný sběr informací. Jako ideální cestu vidíme provedení sběru prostřednictvím CERMATu s využitím propojení údajů o uchazečích, kteří JPZ z ČJL nahrazovali pohovorem. Bylo by toto možné?

Na základě těchto podkladů je následně potřeba

- 1) **identifikovat školy s potenciálně špatnou praxí a prošetřit**, co se tam děje (např. prostřednictvím ČŠI) - tedy vyslat školám signál, že nerovné zacházení je v rozporu s legislativou a nebude ředitelům škol procházet,
- 2) pro příští školní rok **standardizovat způsob vedení pohovoru** ve vyhlášce a připravit školám podrobnou metodiku, aby se tím musely řídit všechny školy a předešlo se jednak nerovnému zacházení, ale také odvoláním a správním řízením (ve spolupráci s NPI, které je na to připraveno, připravit ideálně také standardizované ověřování specifických jazykových kompetencí pro určité obory vzdělávání - více informací Mgr. Markéta Slezáková, marketa.slezakova@npi.cz),
- 3) **zveřejnit podobu této zkoušky** (včetně konkrétních příkladů a tématických okruhů) tak, aby se uchazeči mohli informovaně rozhodnout pro konkrétní obory vzdělávání a také měli možnost se na zkoušku připravit předem, v tuto chvíli se na zkoušku prakticky nelze připravit,
- 4) **zpřístupnit data o úspěšnosti uchazečů v pohovorech v jednotlivých školách a oborech** (např. na Infoabsolvent), aby se v následujícím školním roce uchazeči před podáním přihlášek mohli rozhodnout na základě tohoto parametru,
- 5) **připravit změnu legislativy** tak, aby zkouška transparentně zjišťovala jazykovou úroveň uchazeče - tedy měla podobu testu z češtiny jako druhého jazyka a byla bodově ohodnocena stejně jako didaktický test (žák by neměl redukované hodnocení).

Uvítáme, pokud se nad výše popsáním problémem a navrženým postupem společně sejdeme - během prázdnin, nebo nejpozději začátkem školního roku.

Další doporučené změny jsou v našem [infosheetu k jednotným přijímacím zkouškám](#) a také v [podnětu](#), který jsme MŠMT adresovali vloni.